

Vergaderjaar 2012–2013

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 469

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN, VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE, VAN DEFENSIE EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 januari 2013

Met deze brief wordt u geïnformeerd over de stand van zaken van de geïntegreerde politietrainingsmissie en over de algemene politieke ontwikkelingen in Afghanistan in de maanden oktober, november en december 2012. Dit is een vervolg op de stand van zakenbrief van 17 oktober 2012. (Kamerstuk 27 925, nr. 467). De brief gaat verder conform de toezegging aan uw Kamer dieper in op de kwestie rond de buiten Kunduz geplaatste agenten.

De aan uw Kamer toegezegde tussentijdse evaluatie van de geïntegreerde politietrainingsmissie zal in februari 2013 worden gestuurd. Hierin worden ook de jaarlijkse resultaatmeting en de toegezegde tussenbalans opgenomen.

Algemene ontwikkelingen

Transitieproces

Het transitieproces in Afghanistan gaat gestaag voort. Op 31 december 2012 kondigde president Karzai de vierde tranche aan, bestaande uit 52 districten. Ook het district Khanabad in Kunduz maakt deel uit van de vierde tranche. Van de 34 Afghaanse provincies zijn nu 23, waaronder Kunduz, qua veiligheid geheel onder de verantwoordelijkheid van de Afghanen.

Tot nu toe is de veiligheidssituatie in de gebieden die aan het Afghaanse leger en de politie (ANSF) zijn overgedragen onveranderd. De uitdagingen blijven echter aanzienlijk: de opstandelingen vormen nog steeds een aanmerkelijke dreiging, corruptie en capaciteitsgebrek in zowel leger als politie blijven een probleem en de civiele taakvervulling van de politie blijft een punt van aandacht. Het komende jaar zullen de ANSF hun positie verder moeten versterken en zich moeten voorbereiden op zelfstandig optreden na 2014. Ondersteuning en begeleiding van de internationale

gemeenschap blijft cruciaal, zoals onlangs nog is onderstreept tijdens de NAVO bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken op 4 en 5 december 2012.

Met het einde van de transitie in zicht is de NAVO bezig met de planning voor de nieuwe missie na 2014. Conform de afspraken die tijdens de Chicago-top zijn gemaakt zal deze missie ter ondersteuning van de ANSF zijn gericht op training, advisering en bijstand. De regering bepleit aansluiting bij de Afghaanse behoeften, verduurzaming van de gedane inspanningen en aandacht voor het versterken van de civiele politie. Vooral op dit laatste punt streeft Nederland naar nauwe samenwerking van de NAVO met de EU en de VN.

De *International Police Coordination Board* (IPCB) in Kaboel kan hierbij een belangrijke rol vervullen. Op dit moment werkt de IPCB samen met de Afghaanse regering aan concrete plannen voor de versterking van de politiesector in Afghanistan. De recent benoemde minister van Binnenlandse Zaken, Generaal Patang, heeft direct na zijn aantreden de uitwerking van de tienjarige toekomstvisie van de Afghaanse politie ter hand genomen door binnen de IPCB extra aandacht te vragen voor het onderwerp *community policing*. Nederland ondersteunt deze oproep van harte en neemt deel aan de IPCB werkgroep over dit onderwerp. Toenemend Afghaans «ownership» is voor Nederland een leidend uitgangspunt.

In de aanloop naar het einde van het transitieproces wordt door een aantal landen de troepensterkte aangepast aan de taken en is begonnen aan een gefaseerde terugtrekking. Zo heeft Frankrijk al een aantal troepen teruggetrokken en hebben de regeringen van het Verenigd Koninkrijk en Duitsland troepenreducties aangekondigd voor 2013.

Het voornemen van de Duitse regering om het troepenaantal in 2013 terug te brengen van 4 900 tot 3 300 moet nog worden bekrachtigd door het Duitse parlement. Afhankelijk van hoe de reducties zullen uitpakken, zullen deze consequenties hebben voor de geïntegreerde politietrainingsmissie. De regering bezint zich op de gevolgen voor Nederland. De Kamer zal hierover tijdig worden geïnformeerd.

Politieke ontwikkelingen

De afgelopen periode zijn voorzichtige stappen gezet in het verzoeningsproces. Frankrijk en de VN proberen de verschillende partijen nader tot elkaar te brengen. In december vond in Chantilly een bijeenkomst plaats waarbij enkele Taliban-vertegenwoordigers gesprekken voerden met o.a. afgevaardigden van de Afghaanse regering en vertegenwoordigers van etnische groeperingen uit Noord-Afghanistan. De VN bereidt verder gesprekken voor die in Ashkabat zullen plaatsvinden. Het gaat hierbij voornamelijk nog om verkennende gesprekken (*talks for talks*). Opmerkelijk is de positieve grondhouding die recentelijk door Pakistan aan de dag werd gelegd ten aanzien van samenwerking met Afghanistan op dit dossier. Afghaanse vertegenwoordigers van de *High Peace Council* bezochten Pakistan in november 2012; beide landen werken nu aan een *roadmap* naar vrede.

Op alle fronten is merkbaar dat de Afghaanse regering zich in toeneemende mate bewust is van haar verantwoordelijkheid voor het welslagen van het transitieproces en de verdere stabilisering en ontwikkeling van Afghanistan. De *Independent Election Commission* (IEC) heeft afgelopen november de verkiezingsdatum vastgesteld op 5 april 2014. President Karzai heeft opnieuw bevestigd dat de presidentsverkiezingen, conform

de grondwet, in dat jaar zullen worden gehouden en dat hij zich, eveneens conform de grondwet, niet voor een derde termijn herkiesbaar zal stellen. In de aanloop naar deze datum moet echter nog veel werk worden verricht door de Afghaanse autoriteiten.

De Afghaanse overheid heeft de Tokio-afspraken van juli 2012 uitgewerkt en is nu doende deze uit te voeren. Dit betreft vooral corruptiebestrijding, financieel beheer en vergroting van effectiviteit van hulpdiensten. De grote uitdaging voor Afghanistan de komende tijd zal zijn om de eerder opgestelde plannen om te zetten in concrete, effectieve maatregelen en om geleidelijk minder te leunen op de internationale gemeenschap. Nederland zal de Afghaanse overheid in dit proces ondersteunen en waar nodig wijzen op haar verantwoordelijkheden.

Veiligheid

Het aantal geweldsincidenten is in 2012 licht gedaald ten opzichte van 2011. Verreweg het meeste geweld was gericht tegen Afghaanse veiligheidstroepen, die steeds meer de rol van ISAF overnamen. De relatief licht bewapende en veelal ongepantserde Afghaanse troepen zijn een makkelijker en ook steeds talrijker doelwit dan ISAF.

In Kunduz is het aantal geweldsincidenten in 2012 ten opzichte van 2011 in zeer beperkte mate gestegen. Deze lichte toename is waarschijnlijk te wijten aan de uitbreidende aanwezigheid van lokale veiligheidstroepen, juist in gebieden waar de opstandelingen relatief sterk aanwezig zijn.

Verloop van de geïntegreerde politietrainingsmissie

De Koninklijke Marechaussee (KMar), politiefunctionarissen, justitie-experts en militairen hebben in het kader van de geïntegreerde politietrainingsmissie meerdere opleidingen verzorgd. De POMLTs zijn inmiddels actief in vier van de zeven districten in Kunduz. In Kaboel ondersteunen Nederlanders bij EUPOL en de NAVO deze werkzaamheden op het nationaal strategisch niveau voor het midden en hoger kader. Ook het rechtsstaatontwikkelingsprogramma verloopt naar wens.

De minister van Defensie heeft voor de Kerst een kort bezoek gebracht aan de geïntegreerde politietrainingsmissie, waarbij zij onder meer de Nederlandse militairen in Kaboel, Mazar-e-Sharif en Kunduz ontmoette.

Ook vonden de afgelopen periode bezoeken plaats aan de Nederlandse missie door de Commandant van de NAVO *Rule of Law* missie in Afghanistan en het adviseursteam van Commandant ISAF. Zij namen met belangstelling kennis van het geïntegreerde karakter van de missie in Kunduz. In november 2012 bracht verder dhr. Haber, de *Civilian Operations Commander* van de EU, een bezoek aan Kunduz. Hij sprak onder meer met het EUPOL-personeel en woonde de geïntegreerd uitgevoerde scenariotraining bij (zie bijlage voor de beschrijving van deze training). De heer Haber was positief over dit gezamenlijke initiatief en noemde het een voorbeeld dat bredere navolging verdient.

Training en mentoring van civiele politie

In het licht van het voortgaande transitieproces en de daarmee gepaard gaande veranderende rol van de geïntegreerde politietrainingsmissie is de afgelopen periode extra aandacht besteed aan de verduurzaming van de activiteiten. Zo is begonnen met geïntegreerde praktijkoefeningen met deelnemers uit de gehele justitieketen. Nederlandse politiefunctionarissen in EUPOL Kunduz hebben een nieuwe vorm van training geïntroduceerd:

de scenariotrainning. Dit houdt in dat alle onderdelen van de geïntegreerde politietrainingsmissie een gezamenlijke praktijktraining verzorgen, waarbij aan de hand van geïntegreerde scenario's de hele keten van werkzaamheden van politie en justitie aan de orde komt. In 2013 en 2014 zal de scenariotrainning ook in vijf provincies buiten Kunduz worden toegepast in het kader van het *Cooperation Police Prosecutor Programma* (CoPP) van EUPOL en GIZ.

De Nederlandse politiefunctionarissen binnen EUPOL hebben de afgelopen periode een nieuw mentoringmodel ontwikkeld voor het midden en hoger kader van de AUP. Evenals de scenariotrainning is dit model positief door het EUPOL leiderschap in Kaboel ontvangen; het model wordt eveneens komend jaar in andere EUPOL *Field Offices* geïmplementeerd.

De missie heeft verder geïnvesteerd in de overdracht van kennis en ervaring aan de Afghaanse collega's. De missie heeft met de politieleiding in Kunduz voorbereidingen getroffen om een Afghaanse training en mentoring team (ATMT) te formeren, die zelfstandig de door Nederlandse POMLTs gegeven training en begeleiding kan bieden. Daarnaast is in november een *Police Advisory Team* (PAT) begonnen om in nauwe samenwerking met EUPOL het AUP management in Kunduz te adviseren op het gebied van algemene politiemangementtaken, zoals logistiek, verbindingen en personeel.

In november 2012 is de provinciale politiecommandant Qatra opgevolgd door generaal Khalil Andarabi. De kennismaking met de geïntegreerde politietrainingsmissie verliep soepel; hij zei de goede samenwerking van zijn voorganger met de missie te willen voortzetten.

De activiteiten van de geïntegreerde missie zullen de komende periode nog meer dan voorheen in het teken staan van verduurzaming en Afghanisering. De missie zal alle kansen benutten om ervoor te zorgen dat de Nederlandse inspanningen na 2014 beklijven en dat de Afghaanse autoriteiten zo goed mogelijk zijn voorbereid op hun taken.

Agenten buiten Kunduz

In de vorige stand van zakenbrief is de Kamer geïnformeerd over onvolkomenheden in het plaatsingsproces van door Nederland opgeleide Afghaanse agenten en onderofficieren. Zoals aangekondigd is langs verschillende lijnen informatie boven tafel gehaald. In samenwerking met de Afghaanse autoriteiten zijn op twee na alle buiten de provincie geplaatste agenten en onderofficieren getraceerd. Het betreft 32 agenten en 59 onderofficieren. Acht agenten en zeventien onderofficieren zijn niet langer werkzaam bij de AUP.

Zoals aan uw Kamer gemeld is in reactie op de berichten over plaatsingen buiten Kunduz de Nederlandse betrokkenheid bij de onderofficiersopleiding opgeschort. Omdat er geen duidelijkheid was over de plaatsing na de opleiding heeft de missie in de rapportageperiode geen onderofficiersklassen begeleid. De missie heeft wel de basisopleiding voor twee klassen van AUP-agenten en een klas met vrouwelijke agenten begeleid, omdat door de Afghaanse plaatsingsautoriteiten is herbevestigd dat deze agenten na hun opleiding binnen Kunduz zouden worden geplaatst. In het kader van de transitie zijn de Afghaanse autoriteiten in toenemende mate verantwoordelijk voor de opleiding en plaatsing van agenten. Hierbij maken zij een eigen afweging. De Nederlandse regering verwelkomt deze ontwikkeling en zal in overleg met de Afghaanse autoriteiten de Nederlandse inspanning ter plaatse zo goed mogelijk daarop blijven afstemmen.

Medio 2013 zal de basisopleiding van agenten en onderofficieren op het opleidingscentrum in Kunduz (Police Training Center – PTC) geheel zelfstandig door de Afghanen worden gegeven. Tot die tijd zullen Nederlandse KMar-trainers zich toeleggen op het begeleiden van Afghaanse trainers op het PTC; zij staan niet meer zelf voor de klas. Daarnaast zal de geïntegreerde politietrainingsmissie op verzoek van Duitsland KMar-trainers inzetten voor het mentoren van de Afghaanse staf, die medio 2013 de leiding van het PTC in Kunduz van Duitsland zal overnemen. Op deze wijze kan gezamenlijk worden gewerkt aan een verantwoorde overdracht van het PTC aan de Afghaanse autoriteiten in 2013.

Rechtsstaatontwikkelingsprogramma

Het rechtsstaatontwikkelingsprogramma begint concrete vruchten af te werpen. Door de verschillende trainingen en gezamenlijke oefeningen die door de missie worden georganiseerd, komt de samenwerking tussen de verschillende spelers binnen de justitiële keten verder op gang. Het functioneren van het justitie coördinatie-overleg, waar alle Afghaanse justitiepartners met elkaar overleggen, is verbeterd; het overleg komt nu maandelijks bijeen.

Ook de positie van de advocaten in Kunduz is versterkt. Er zijn momenteel 65 advocaten in Kunduz actief, onder wie zeven vrouwen. Bij de start van de missie waren er achttien ingeschreven advocaten, onder wie geen enkele vrouwelijke advocaat. Met steun van Nederland heeft de provinciale afdeling van de Afghaanse Orde van Advocaten, AIBA, als eerste lokale afdeling de bevoegdheid gekregen om zelf het advocatenexamen af te nemen voor kandidaten in Kunduz en omliggende provincies. Hierdoor wordt met name de toegang van vrouwelijke studenten tot de advocatuur bevorderd, aangezien zij vaak niet zonder begeleiding kunnen reizen.

De plaatselijke informele conflictbeslechting heeft een impuls gekregen door een door Nederland gesteund project waarin zogenaamde *peace councils*, vaak bestaande uit dorpsoudsten, worden getraind en bij hun conflictbeslechting worden bijgestaan door juridisch geschoolde adviseurs. Zij hebben in de rapportageperiode ongeveer 80 conflicten behandeld. Het gaat om civiele zaken op het gebied van familie- en eigendomsrecht; strafrechtzaken worden naar de formele rechter doorverwezen. Deze conflictbemiddeling versterkt de link tussen informele en formele rechtsinstuties, met als positief neveneffect dat informele bemiddelaars meer kennis opdoen van en vertrouwd raken met belangrijke rechtsbeginselen en mensenrechten. Ook krijgen Afghaanse burgers hierdoor betere toegang tot het formele en informele recht.

De bijlage van deze brief bestaat uit drie delen. Deel 1 gaat dieper in op de belangrijkste algemene (politieke) ontwikkelingen in Afghanistan. Deel 2

gaat in op de resultaten van de Nederlandse geïntegreerde politietrainingsmissie en deel 3 besteedt aandacht aan de organisatorische aspecten van de missie.

De minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

De minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten

De minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen

Deel 1: Algemene ontwikkelingen*Verzoening en re-integratie*

De afgelopen periode zijn verschillende initiatieven ontplooid om het politieke vredesproces nieuw leven in te blazen. In december 2012 vond nabij Parijs een door een denktank georganiseerde bijeenkomst plaats, gericht op het faciliteren van dialoog tussen Taliban, vertegenwoordigers van de Afghaanse autoriteiten, oppositiepartijen, de noordelijke alliantie, Hezb-e-Islami en Afghaanse parlementsleden. Daarnaast kondigde UNAMA tijdens de bijeenkomst van de *International Contact Group* van oktober jl. in Ankara aan te starten met een «track 2 process», waarbij Afghaanse belanghebbenden met elkaar in dialoog worden gebracht.

Ook binnen de regio is sprake van vooruitgang. Van 12 t/m 15 november 2012 bracht de *Afghan High Peace Council* (HPC) een bezoek aan Pakistan. Tijdens het bezoek werden afspraken gemaakt over het opheffen van sancties tegen Talibanleden die zich inzetten voor het vredesproces en over het tegengaan van grensoverschrijdende beschietingen. Ook spraken de partijen het voornemen uit een *Ulema conferentie* te organiseren die zich uit zal spreken tegen moslimextremisme. De afgelopen drie maanden vonden verder verschillende bilaterale bespreken plaats tussen Afghanistan en Pakistan. In december 2012 troffen deze landen elkaar bij bijeenkomsten in Londen en Turkije. Deze ontmoetingen tussen Pakistan en Afghanistan en de beginnende dialoog tussen verschillende Afghaanse partijen zijn positieve signalen en bevestigen het beeld dat er de laatste maanden meer toenadering is tussen de partijen en er meer bereidheid lijkt tot samenwerking. Verzoening blijft echter een proces van lange adem en er moeten nog veel stappen worden gezet door de Afghaanse overheid.

De door Nederland in het donorcomité bepleite onafhankelijke evaluatie van het *Afghan Peace and Reintegration Program* (APRP) is inmiddels in gang gezet. De uitkomsten van deze evaluatie worden in het eerste kwartaal van 2013 verwacht. Het re-integratieprogramma loopt nog steeds beter in het noorden en westen dan in het zuiden en oosten. Het aantal re-integranten is inmiddels gestegen tot 5823. Daarnaast zijn er 709 personen in onderhandeling. De samenwerking tussen lijnministeries en provincies over de re-integratieprojecten is weliswaar verbeterd, maar blijft een belangrijk aandachtspunt, evenals het tijdig leveren van fondsen aan de provincies.

Vorbereidingen verkiezingen

De *Independent Electoral Commission* (IEC) heeft de datum voor de presidentsverkiezingen en de provinciale verkiezingen bekend gemaakt: 5 april 2014. In aanloop naar de verkiezingsdag moeten er nog een nieuwe kieswet en een nieuwe wet over de structuur van de IEC komen. Daarnaast moeten op korte termijn keuzes worden gemaakt voor de uitwerking van het proces van kiezersregistratie. Het Afghaanse kabinet heeft besloten tot de uitrol van een nationale elektronische ID kaart (E-tazkera) ter vervanging van de handgeschreven *Tazkera's*. Op termijn zal de kaart voor de gehele Afghaanse bevolking ingevoerd moeten worden, maar dit proces zal niet voltooid zijn voorafgaand aan de presidentsverkiezingen. Hiermee zal niet de hele bevolking kunnen worden bereikt; daarom zal de IEC zelf met een aanvullend plan komen om de rest van de bevolking te registreren. De internationale

gemeenschap dringt er bij de Afghaanse overheid op aan dat de twee verschillende plannen goed op elkaar aansluiten, zodat een zo groot mogelijk deel van de bevolking geregistreerd kan worden en de verkiezingen zo inclusief mogelijk kunnen zijn. Op verzoek van IEC is een UN *Needs Assessment Mission* (NAM) actief om een analyse te maken van kiezersregistratie en andere aspecten van de verkiezingen.

Geweld tegen vrouwen

In november 2012 publiceerde UNAMA het rapport «Still a long way to go», waarin wordt vastgesteld dat er weliswaar enige vooruitgang wordt geboekt met de implementatie van de wet ter uitbanning van geweld tegen vrouwen, maar dat er nog een lange weg te gaan is. Een positieve ontwikkeling is dat er de laatste tijd meer aangifte wordt gedaan van geweld tegen vrouwen en dat meer geweldplegers worden veroordeeld. Toch is geweld tegen vrouwen nog steeds een groot probleem; de afgelopen maanden is het aantal incidenten toegenomen. Voor zover bekend zijn er in 2012 in de provincie Kunduz twaalf vrouwen en meisjes vermoord.

In november brachten twee Afghaanse vrouwelijke parlementariërs, de algemeen directeur van het *Afghan Women's Network* en een vertegenwoordiger van het *Regional Gender, Conflict and Development Platform* een bezoek aan Nederland. Zij spraken met de vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer en met vertegenwoordigers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De delegatie benadrukte het belang van effectieve implementatie van de bestaande wetgeving en het terugdringen van informelere vormen van rechtspraak. Daarnaast spraken zij hun zorg uit over een mogelijke verslechtering van de positie van vrouwen na het vertrek van ISAF in 2014 en wezen zij op het belang van betrokkenheid van vrouwen bij het verzoeningsproces.

Voor Nederland blijft het verbeteren van de positie van vrouwen prioriteit. Nederland besteedt 7,2 miljoen euro per jaar aan programma's gericht op gender in Afghanistan. Daarnaast wordt dit onderwerp meegenomen in alle activiteiten van de geïntegreerde politietrainingsmissie. In Kunduz financiert Nederland met EUPOL een conferentie over de bestrijding van geweld tegen vrouwen op 4 februari georganiseerd door UNAMA en het *Department of Women's Affairs*.

Veiligheidssituatie Kunduz

De in 2012 gesignaleerde lichte toename van veiligheidsincidenten in Kunduz is waarschijnlijk te wijten aan de uitbreidende aanwezigheid van lokale veiligheidstroepen, juist in gebieden waar de opstandelingen relatief sterk aanwezig zijn. Ook zorgden onderling concurrerende milities in het district Khanabad voor geweldsincidenten.

De reeks zelfmoordaanslagen die in 2010 en 2011 in Kunduz meerdere hoogwaardigheidsbekleders het leven kostte, is in 2012 een halt toegevoerd. Bestuurders in Kunduz zijn als gevolg meer bereid en in staat om fysiek in Kunduz aanwezig te zijn en hun werkzaamheden zichtbaarder te maken voor de bevolking.

Eind december heeft de Afghaanse politie in het district Khanabad de ontvoerder van de Nederlander Peter Oosterhuis, die in oktober en november 2010 veertig dagen in Kunduz en Takhar werd vastgehouden, gearresteerd. Bij zijn arrestatie is hij (zwaar) gewond geraakt. Thans is hij als verdachte in bewaring gesteld bij de Afghaanse veiligheidsdienst NDS.

Deel 2: Inhoudelijke rapportage over de doelstellingen van de geïntegreerde politietrainingsmissie

In dit gedeelte wordt de voortgang van de geïntegreerde politietrainingsmissie beschreven per onderdeel van de missie, aan de hand van de thematische indeling van het geïntegreerde missieontwerp.

Thema Civiele politie

Basisopleiding

De basispolitieopleiding (IPTC) wordt inmiddels volledig gegeven door Afghaanse trainers. De Nederlandse NTM-A trainers mentoren hen daarbij. De basisopleiding is gericht op nieuwe AUP agenten en op agenten van de AUP die reeds in dienst zijn van de AUP, maar nog niet deze basisopleiding hebben gevolgd («reformcursisten»). Aangezien de tashkil (toegestane organisatieomvang) voor de provincie Kunduz nagenoeg gevuld is, richt de missie zich momenteel op reformcursisten. Het betreft in Kunduz ongeveer 300 agenten. Het blijkt in de praktijk lastig om politiecommandanten zover te krijgen deze agenten deel te laten nemen aan de basisopleiding, omdat zij tijdens hun opleiding niet operationeel kunnen worden ingezet. Hierdoor wordt niet de volledige capaciteit voor mentoring binnen de NTM-A ingezet. De restcapaciteit zal, mede op verzoek van Duitsland, worden ingezet om de Afghaanse staf van het *Police Training Centre* (PTC) te adviseren en voor te bereiden op het overnemen van de verantwoordelijkheid van het PTC per 1 juli 2013. De afgelopen periode hebben 44 agenten de IPTC met goed gevolg afgelegd, onder wie 10 vrouwen.

Police Mentoring and Liaison Teams (POMLTs)

De POMLTs hebben de tienweekse aanvullende opleiding (APTC) de afgelopen periode gegeven in de districten Aliabad, Khanabad, Iman Sahib en Kunduz-stad. Momenteel wordt in overleg met de Afghaanse autoriteiten gekeken naar de mogelijkheden om agenten uit de districten Archi en Chahar Darah een APTC te laten volgen. Voorwaarde daarbij is dat de veiligheidssituatie dit toelaat. Agenten uit Archi zouden in Iman Sahib een APTC kunnen krijgen, agenten uit Chara Dara in Kunduz-stad. Daarmee zouden de trainingen van de geïntegreerde politietrainingsmissie zes van de zeven districten van de provincie beslaan. De afgelopen periode hebben 62 agenten de APTC met goed gevolg afgelegd.

In het kader van verdere verzelfstandiging van de Afghaanse politie heeft de missie voorbereidingen getroffen om *Afghan Training and Mentoring Teams* (ATMT's) te vormen. Doel hiervan is het trainen en mentoren van Afghaanse instructeurs, die vervolgens zelf de APTC kunnen geven. Daarmee krijgt de provinciale politiecommandant capaciteit om zelfstandig zijn personeel de op Nederlandse leest geschoeide aanvullende trainingen te geven.

De ATMT-training bestaat uit twee onderdelen: een acht- tot tienweekse *on-the-job-training* en vervolgens een mentorperiode van acht tot tien weken door een POMLT. Er zijn acht Afghaanse instructeurs geselecteerd die na het volgen van een training twee ATMT's kunnen vormen. Ook is het lesmateriaal van de APTC in het Dari vertaald. De training van het eerste ATMT is op 5 januari 2013 van start gegaan.

Community policing

Community policing is een dwarsdoorsnijdend thema binnen alle activiteiten van de missie. Daarnaast ontplooit de missie specifieke activiteiten gericht op *community policing*. In het kader van een door Nederland en Duitsland gefinancierd project organiseert GIZ in Aliabad, Khanabad, Imam Sahib en Qal'ahye Zal maandelijkse bijeenkomsten van *neighbourhood watch committees*. In deze bijeenkomsten spreekt de gemeenschap over de veiligheidssituatie en de politiezorg in hun buurt. Hun bevindingen worden doorgegeven aan zogenoemde «*steering committees*», bestaande uit ouderen en/of notabelen uit een wijk of dorp. Zij bespreken dit daarop maandelijks met de lokale politieleiding. Verder worden ook de suggesties van de bevolking besproken die via ideeën-bussen zijn binnengekomen. De politieleiding draagt vervolgens zorg voor de benodigde acties op het uitvoerende niveau. Er zijn inmiddels tien buurtcomités en tien *steering committees* opgericht met respectievelijk 414 en 281 deelnemers. Daarvan is een kwart tot een derde vrouw. Daarnaast organiseert GIZ geregeld gemeenschapsdialogen, waarin de bevolking rechtstreeks met het politiehooft in hun district van gedachten wisselt. Deze dialogen zijn succesvol en zijn ook tijdens deze rapportageperiode voortgezet.

EUPOL voert in Kunduz het *Police i Mardumi* project uit. Het betreft hier het opleiden en begeleiden van een team van zes AUP-agenten (waaronder een vrouw) die contact leggen met de lokale bevolking en daarbij de taken van de politie uitleggen. De implementatie van dit project heeft enige vertraging opgelopen door de wisseling van de provinciale politiecommandant in Kunduz. Het team gaat in januari 2013 aan de slag.

Alfabetisering

GIZ verzorgt alfabetiseringslessen in de gehele provincie Kunduz. De lessen zijn een vast onderdeel van zowel de IPTC als de APTC en worden voortgezet wanneer deze trainingen zijn afgerond. Per eind november 2012 hebben ongeveer 1 470 agenten een vorm van alfabetiseringsonderwijs gehad.

Bij verschillende bezoeken van de politietrainingsmissie aan de lessen is geconstateerd dat de agenten geïnteresseerd zijn in het onderwijs en de docenten gemotiveerd en goed voorbereid zijn. In Kunduz-stad is door de politietrainingsmissie in november 2012 een seminar bijgewoond waar een dertigtal docenten, onder leiding van een vrouwelijke docente uit Kabul, werd getraind in het curriculum van de lessen. Deze bijeenkomst was goed georganiseerd en levendig van aard.

Versterking hoger en midden kader politie via EUPOL

De bijdrage aan EUPOL is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse inzet in Afghanistan.

Per 7 januari 2012 werken 48 Nederlanders in de EUPOL-missie: 40 politiefunctionarissen en acht civiele experts.

In oktober is in Brussel door de EU lidstaten ingestemd met de verlenging van het EUPOL mandaat tot eind 2014. Geografisch wordt de voorkeur gegeven aan de aanwezigheid van EUPOL in zowel Kaboel als in een beperkt aantal relevante provincies, waaronder Kunduz. In de loop van 2013 wordt in het licht van verdere besluitvorming van internationale partners bezien hoe de rol van EUPOL post-2014 vorm zal krijgen.

Kaboel/ Afghanistan breed

De activiteiten van Nederlandse politiefunctionarissen en juridische experts zoals beschreven in voorgaande stand van zaken brieven zijn voortgezet. In het licht van de transitie naar Afghaans *ownership* is door Nederlanders binnen de EUPOL *Training Component* verder gewerkt aan de borging van training curricula, het geven van strategisch management en leiderschapscursussen op het *Police Staff College*, intensivering van *Train-the-Trainer* cursussen, onder andere via mobiele trainingsteams, en recherche trainingen binnen het *Crime Management College*. De nadruk ligt hierbij op kwaliteit door het bieden van intensieve training, mentoring en coaching. De Afghaanse trainingsbehoefte staat voorop.

Daarnaast wordt binnen het *Police Component*, waar een Nederlander aan het hoofd staat, geïnvesteerd in institutionele hervorming van het ministerie van Binnenlandse Zaken (MOI). Nederland levert onder andere het plaatsvervangend hoofd *Police Reform*, tevens coördinator van de MOI mentoren, en de mentor van de Afghaanse minister van Binnenlandse Zaken op het gebied van politie expertise. In het kader van het *Institutional Police & Policy Development* (IPPD) proces wordt met behulp van Nederlandse expertise vanuit de ambassade, EUPOL en NTM-A gewerkt aan de opbouw van beleids capaciteit binnen het ambtelijk en politieapparaat. Momenteel wordt door de Afghanen, in nauwe samenwerking met EUPOL en andere relevante spelers als NTM-A, onder de paraplu van de *International Police Coordination Board* (IPCB) gewerkt aan een tienjarige toekomstvisie van de Afghaanse politie die vanaf 2013 wordt geïmplementeerd.

In de afgelopen periode heeft EUPOL meerdere activiteiten ontplooid op het gebied van mensenhandel, corruptiebestrijding en versterking van de positie van vrouwelijke politiefunctionarissen. In navolging van een door Nederlandse politiefunctionaris geïnitieerde conferentie over mensen-smokkel medio 2012 is de capaciteit van de Afghaanse mensenhandel eenheid verder versterkt. In januari vindt een nationale trainings conferentie plaats over dit onderwerp, waar onderzoekers specifieke training ontvangen en alle betrokken partijen (NGOs, andere departementen) hun onderlinge samenwerking kunnen versterken.

De EUPOL afdeling die zich bezig houdt met corruptiebestrijding heeft de afgelopen periode samen met Afghaanse partners verschillende stappen gezet tot de verbetering van de aanpak van corruptie. Met name is geïnvesteerd in de kwaliteit van onderzoek en in de samenwerking van de ketenpartners: onderzoekers, aanklagers, rechters en civiele en militaire anti-corruptie eenheden.

Op het gebied van versterking van de positie van vrouwelijke politiefunctie-onarissen zijn zes netwerkbijeenkomsten, bezocht door ongeveer 400 vrouwelijke politieagenten, en verschillende trainingen georganiseerd. De bijeenkomsten boden de vrouwen de mogelijkheid om onderling contact te leggen om hun positie te versterken en ervaringen uit te wisselen. Daarnaast worden het hoofd van de Kinderrechten eenheid en het hoofd van de *Gender & Human Rights Department* bij de Afghaanse politieacademie door Nederlanders werkzaam in EUPOL gementord en geadviseerd.

Kunduz

Het EUPOL *Field Office* in Kunduz heeft de afgelopen periode verschillende opleidingen voor het midden en hoger kader van de AUP gegeven over de drie centrale thema's *Intelligence Led Policing* (ILP), recherche (voor het *Criminal Investigations Department*, CID) en politieleiderschap.

Daarnaast is het midden en hoger kader van de AUP in Kunduz intensief gementord en geadviseerd.

Nederlandse politiefunctionarissen in EUPOL Kunduz hebben een nieuwe vorm van training ontwikkeld en geïntroduceerd: de scenariotraining. Het gaat om een geïntegreerde vorm van training, waarbij alle onderdelen van de geïntegreerde politietrainingsmissie een praktijktraining verzorgen voor de AUP, advocaten, openbaar aanklagers en rechters. In geïntegreerde praktijkoefeningen aan de hand van scenario's kwam vervolgens de hele keten van politie en justitie aan de orde. Een belangrijk onderdeel van de SBT is het bevorderen van forensisch onderzoek, zodat de bewijsvoering in de rechtsgang verbetert en minder afhankelijk wordt van bekentenissen. Deze trainingen zijn zeer effectief binnen de Afghaanse context, omdat in de scenario's diverse belangrijke thema's in een korte tijd en op de praktijk gericht aan de orde komen. De thema's variëren van gender en mensenrechtenproblematiek tot aan hele praktische uitvoering van een politiesurveillance. De trainingen hebben tot nu toe plaatsgevonden in het district Aliabad en in Kunduz-stad. Aan de training in Kunduz-stad namen ook ruim 30 rechtenstudenten, waaronder acht vrouwen, deel in het kader van een studieopdracht. Zo wordt ook geïnvesteerd in de nieuwe generatie rechters, aanklagers en advocaten.

De gewenste organisatieontwikkeling van de AUP naar een meer democratische en civiele politie begint bij het verder ontwikkelen van de mensen in deze organisatie. Organiseontwikkeling behelst meer dan vakinhoudelijke kennis. In het licht hiervan is door Nederlandse politiefunctionarissen in Kunduz een nieuw mentoringmodel ontwikkeld. Hierin worden tactisch en strategisch leidinggevend van de AUP op een aantal kwaliteitskenmerken op het gebied van cultuur en leiderschap, organisatie en management gevolgd en gericht en op maat geadviseerd over verbetering.

De EUPOL mentoren hebben het aantal mentoringsuren verder kunnen intensiveren en zijn naast het mentoren van huidige Afghaanse leidinggevend ook begonnen met het begeleiden van jongere potentiële leidinggevend.

Zowel het mentoringmodel als de scenariotraining zijn door het EUPOL leiderschap in Kaboel en de *civilian operations commander*, Haber, in Brussel zeer goed ontvangen. Beide concepten worden het komend jaar door EUPOL gebruikt om de effectiviteit van de andere *Field Offices* in Afghanistan te verbeteren. Het nieuwe Nederlandse hoofd van de *Field Office Component* in Kaboel zal dit proces gaan begeleiden.

Door de wisseling van AUP leidinggevend in november 2012 is de EUPOL *senior police leadership course* uitgesteld tot begin 2013. EUPOL heeft ook met de nieuw aangetreden politiecommandant, Andarabi, een goede mentoringrelatie weten op te bouwen. Generaal Andarabi heeft op voorstel van zijn EUPOL-mentor het voorzitterschap van de *Kunduz Police Board* op zich genomen. Deze board is samengesteld uit leden van het provinciale hoofdkwartier van de AUP, het *Police Training Center* (PTC) en internationale partners die bij de training van de Afghaanse politie betrokken zijn. Doel van de Board is het inventariseren en prioriteren van de opleidingsbehoeften van de AUP en het hierop afstemmen en het coördineren van de diverse opleidingsactiviteiten van de coalitiepartners. Het voorzitterschap van de provinciale politiecommandant versterkt het Afghaans *ownership* van het politieapparaat.

Thema Samenwerking politie – aanklager

Voor een goed functionerende juridische keten hebben actoren kennis nodig van de rol en taken van alle ketenactoren en dienen zij zich in hun dagelijks functioneren daarvan ook bewust te zijn. Er wordt gewerkt aan een intensievere samenwerking tussen politie en justitie, omdat deze samenwerking lange tijd niet vanzelfsprekend is geweest. Deze verbetert nu langzaam, maar zal de komende tijd een belangrijk aandachtspunt blijven. Om die samenwerking binnen de juridische keten te intensiveren worden door GIZ en EUPOL trainingen verzorgd en mentoren Nederlandse experts verschillende functionarissen in de justitiële keten.

In de afgelopen periode zijn vele gesprekken gevoerd met functionarissen in de justitiesector (rechters, officieren van justitie, advocaten, medewerkers Huqooqs) in Kunduz-stad, Aliabad, Khanabad, Chahar Darah en Imam Sahib. Daarmee werd ook de justitiesector in de districten in kaart gebracht. Uit de gesprekken bleek dat de onderlinge samenwerking tussen de verschillende actoren is verbeterd. Afghaanse justitiële partners overleggen nu maandelijks in een *Justice Coördination Meeting*.

In december heeft EUPOL een *Justice and Criminal Procedure Course* verzorgd voor acht rechters, acht officieren van justitie en acht politieagenten, afkomstig uit alle districten van Kunduz. Afghaanse trainers gaven de training, onder begeleiding van EUPOL-mentoren. De opleiding heeft tot doel de positie van de officier van justitie en politie binnen de justitiële keten te verduidelijken. De deelnemers hebben laten weten dat de onderlinge samenwerking sindsdien verbeterd is.

Thema Justitiesector

De politietrainingsmissie heeft de afgelopen periode verder geïnvesteerd in verbetering van de formele rechtspraak. Het Max Planck Instituut heeft met behulp van lokale docenten drie trainingen van twee weken gehouden op het gebied van administratief/bestuursrecht, commercieel recht en arbeidsrecht. De trainingen worden doorgaans goed bezocht (30–40 deelnemers). Hiermee is een bijdrage geleverd aan de professionalisering van rechters, advocaten en andere justitiële medewerkers. Met het Max Planck Instituut is met het oog op transitie een discussie gestart over de geleidelijke overdracht van hun werkzaamheden aan een Afghaanse partnerorganisatie.

De advocatenvereniging AIBA is de afgelopen periode verder geprofessionaliseerd. Een belangrijke mijlpaal is dat in december 2012 voor het eerst buiten Kabul het toelatingsexamen tot de advocatuur kon worden afgenomen. Registratie als advocaat is hierdoor makkelijker geworden, vooral voor vrouwen, die vaak niet zonder begeleiding kunnen reizen. Ongeveer 40 kandidaten, onder wie vier vrouwen zijn voor het examen geslaagd. Door de stijging van het aantal advocaten zijn de mogelijkheden tot rechtsbijstand vergroot.

Daarnaast is AIBA met steun van Nederland in december 2012 een campagne (via telefoon, radio en op politiekantoren) gestart om de inzet van pro-deo advocaten ten behoeve van arrestanten te bevorderen.

Het verkrijgen van inzicht in het verloop van concrete rechtszaken blijft lastig. Ook andere partners kampen hiermee. De politietrainingsmissie heeft met medewerking van een AIBA-advocaat twee strafdossiers kunnen doornemen, waaruit bleek dat de rechtsbijstand door AIBA van goede kwaliteit was, maar dat politie, recherche en de veiligheidsdienst de verdachte niet goed op hun rechten wezen.

Naast het verbeteren van de formele rechtspraak richt de missie zich ook op het verhogen van de kennis van de Huqooqs, de lokale kantoren van het Ministerie van Justitie die bemiddelen in civiele conflicten. De mentoring van Huqooq medewerkers door GlZ verloopt volgens planning. Het blijkt dat medewerkers van Huqooqs strafzaken doorgaans naar de rechter verwijzen en ervoor zorgen dat hun bemiddeling in civiele zaken plaatsvindt binnen het kader van de Afghaanse wet. Het toezicht van Huqooq kantoren op de informele conflictbeslechting op lokaal niveau in dorpen is nog niet erg sterk en kan worden verbeterd.

Het Nederlandse rechtsstaatprogramma richt zich ook op versterking van de informele conflictbeslechting. Doel is ervoor te zorgen dat de informele rechtspraak conform de Afghaanse wet en individuele mensenrechten (w.o. vrouwenrechten) is. Deelnemers aan dorpsraden (*peace councils*) krijgen hiertoe juridisch advies van juridisch geschoolde adviseurs. Deze inspanningen leiden ertoe dat de informele rechtspraak (van oudsher ondoorzichtig voor de buitenwereld), wordt gereguleerd en inzichtelijker wordt gemaakt. Uitkomsten van conflicten worden geregistreerd, aan supervisie onderworpen en getoetst aan de Afghaanse wet. Civiele conflicten (over land, water, eigendom, erfrecht) worden op vreedzame manier opgelost. Onverlet de voordelen van informele rechtspraak worden strafrechtelijke zaken (moord, verkrachting, etc.) doorverwezen naar de formele rechtbank.

Thema Verbetering bewustzijn, acceptatie en toegang tot het rechtssysteem

Verbetering bewustzijn

Door de radiostations Roshany en Chiragh worden regelmatig discussieprogramma's uitgezonden over politieoptreden, het functioneren van formeel en informeel recht en mensenrechtenkwesties. De commandant en de civiel vertegenwoordiger van de missie nemen regulier deel aan inbelprogramma's om uitleg te geven over de Nederlandse werkzaamheden. Zij deden dat eveneens eenmalig bij het lokale radiostation Jahoon tijdens een bezoek aan Imam Sahib. Met het tv-station Khawar TV worden momenteel de mogelijkheden bezien om een programma te maken over de taken en verantwoordelijkheden van de politie in de samenleving.

In het voorjaar zal de missie net als voorheen scholen bezoeken, om scholieren (leeftijd 15–18 jaar) bekend te maken met het werk van de Afghaanse politie, mensenrechten en de Nederlandse missie. Ook zal speciale aandacht worden besteed aan vrouwenrechten, in nauwe samenwerking met het *Department for Women's Affairs*.

Het theaterproject van de theatergroep van *Mediathek* heeft in Kunduz plaatsgevonden en is uitgebreid naar diverse districten. Twee scenario's zijn ten uitvoer gebracht, een derde is in ontwikkeling.

Toegang tot het rechtssysteem

Toegang tot het formele rechtssysteem is in Kunduz, vooral in de meer afgelegen districten en dorpen en voor vrouwen en andere kwetsbare groepen, beperkt. Dit blijft een van de knelpunten vormen in het goed functioneren van het formele Afghaanse rechtssysteem.

Door de verdere uitbreiding van activiteiten van AIBA neemt de rechtsbijstand toe en weten steeds meer mensen hun weg te vinden tot het justitieel systeem. De werkzaamheden van AIBA zijn inmiddels uitgebreid naar de districten Imam Sahib, Aliabad en Khanabad. De ondersteuning

(o.a. training en wetboeken) aan Huqooq kantoren levert hieraan eveneens een bijdrage. Met een op het eerste oog succesvolle campagne is gewerkt aan de bekendheid en toegankelijkheid van de Huqooq kantoren, waardoor het aantal behandelde conflicten lijkt te zijn gestegen.

De bouw van nieuwe kantoren voor Huqooqs en aanklagers ligt op schema, behalve in het district Archi, waar de bouw is vertraagd wegens de veiligheidssituatie. De bouw van het lokale kantoor van het Ministerie van Justitie in Kunduz-stad is met enige vertraging gestart. De meeste kantoren zullen volgens planning in voorjaar 2013 worden opgeleverd.

Deel 3: Organisatie van de missie en overige zaken

F-16's

De F16's hebben de afgelopen periode de geïntegreerde politietrainingsmissie en partners ondersteund bij de opsporing van berymbommen en bijdragen aan het inlichtingenbeeld. Ook zijn ze door ISAF verzocht om partners in nood te ondersteunen. In 1 geval heeft wapeninzet plaatsgevonden.

Financiën

De totale raming voor de geïntegreerde politietrainingsmissie in 2013 bedraagt € 101 miljoen. Hieronder vallen de uitgaven voor de inzet van de *Police Training Group* in Kunduz vanuit de ministeries van Defensie en Veiligheid en Justitie, als ook de uitgaven voor de inzet van de *Air Taskforce* (ATF) en voor de Nederlandse bijdrage aan verschillende ISAF-staven. Van de totale raming komt € 96,2 miljoen ten laste van de structurele HGIS-voorziening voor de uitvoering van crisisbeheersingsoperaties op de defensiebegroting, beleidsartikel 1 «Inzet» en € 4,8 miljoen ten laste van de HGIS-voorziening voor civiele crisisbeheersingsmissies/uitzending politiefunctionarissen op de begroting van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Aan de inzet van Defensie voor de politietrainingsmissie in 2012 is momenteel € 97,7 uitgegeven. Dat is lager dan de raming voor 2012 van € 101,3 miljoen. Deze onderrealisatie wordt voornamelijk veroorzaakt door minder inzet van tolken, gewijzigde inzichten ten aanzien van de bouw activiteiten en door meevallers in het civiel inhuren van transportcapaciteit.

De situatie van de *redeployment* van het laatste materieel van de ATF en het National Support Element (NSE) uit Kandahar is ongewijzigd. De verwachting is dat het materieel in 2013 in Nederland zal arriveren. In 2013 is voor de verwachte hersteluitgaven van dit ISAF-materieel € 11,2 miljoen begroot. Deze additionele uitgaven zijn opgenomen in de HGIS-voorziening voor crisisbeheersingsoperaties op de defensiebegroting, beleidsartikel 1.

In 2012 is ten behoeve van de *redeployment* momenteel € 30 miljoen uitgegeven, dat is hoger dan de bijgestelde raming in 2012 van € 24,3 miljoen. De overrealisatie wordt veroorzaakt door een onverwachte realisatie op de diverse herstelprojecten. Deze onverwachte realisatie wordt veroorzaakt door het sneller dan gebruikelijk factureren door leveranciers. Een andere oorzaak voor de overrealisatie is een vertraagde verrekening met de defensie onderhoudsbedrijven van verbruikte reserveonderdelen.